

LANDSTINGET BLEKINGE

Primärvårdsförvaltning

2016-10-06

Ärendenummer:

Primärvårdsstab

Dokumentnummer:

RosMarie Nilsson

Till Presidiet för Nämnden för primärvård och folktandvård

Statliga satsningar Ungdomsmottagningar

Bakgrund och ärendebeskrivning

Sveriges kommuner och landsting (SKL) konstaterar att den psykiska hälsan hos ungdomar och unga vuxna är en av vår tids viktigaste utmaningar. Utmaningen innebär att hitta goda exempel på hur arbetet kan bedrivas effektivt för att främja, förebygga samt att vid behov erbjuda stöd och behandling. I detta arbete ses ungdomsmottagningarna som en viktig aktör. För att vidareutveckla arbetet med psykisk (o)hälsa på ungdomsmottagningar genomförs under 2016 en särskild satsning på dessa. Satsningen innebär bland annat att 130 miljoner kronor fördelas att stimulera utvecklingsarbetet. Fördelningen av medlen är baserad på antal invånare inom respektive län. I *Överenskommelse mellan staten och Sveriges kommuner och Landsting (SKL) om, Stöd till riktade insatser inom området psykisk hälsa 2016*, tilldelades Landstinget Blekinge 2 060 778 kronor för satsningar inom verksamheten för ungdomsmottagningar. Syftet med överenskommelsen är att skapa förutsättningar för ett långsiktigt arbete med ett gemensamt ansvarstagande och med målsättning att ungdomar och unga vuxna ska erbjudas individ- och behovsanpassade samt effektiva insatser av god kvalitet när det gäller området psykisk hälsa.

På ungdomsmottagningarna i Blekinge har arbetet med att möta ungdomars psykiska hälsa utvecklats de senaste åren. Som en konsekvens av detta har antalet ungdomar som söker ungdomsmottagningarna på grund av psykisk ohälsa ökat, vilket i sin tur medfört att tillgängligheten periodvis blivit låg. Det finns därför ett behov av att ungdomsmottagningarna i Blekinge fokuserar på att förbättra tillgängligheten till vård som rör psykisk (o)hälsa. Verksamheten presenterar i en handlingsplan strategier för att öka tillgängligheten genom att förbättra bedömningsprocessen, utöka den psykiatriska kompetensen, förbättra omhändertagandet av transsexuella samt bredda kompetens hos samtlig personal. För att ge rätt insats på rätt sätt och i rätt tid är det också nödvändigt att utveckla och förbättra samverka med övrig primärvård, den specialiserade psykiatrin, kommunal verksamhet liksom frivilligorganisationer.

LANDSTINGET BLEKINGE

Satsningarna avser insatser i syfte att stärka och utveckla ungdomsmottagningarnas verksamhet genom att

- förbättra tillgänglighet
- förbättra bedömningsprocesser
- förbättra omhändertagandet
- förbättra samverkan med övriga aktörer inom området psykisk ohälsa
- förbättra bemötande med fokus på av transsexuella ungdomar
- kompetensutveckling av personal

Se vidare bilaga 1 *Handlingsplan för arbetet med psykisk hälsa vid ungdomsmottagningarna i Blekinge*.

Uppföljning

Senast den 31 oktober ska landstinget inkomma till SKL med en beskrivning av hur stimulansmedlen används 2016.

Projektet redovisas i januari 2017 i en skriftlig rapport.

Förslag till beslut

Presidiet för Nämnden för Primärvård och Folk tandvård föreslås besluta

- att föreslå Landstingsstyrelsen att godkänna handlingsplan för riktade insatser inom området psykisk ohälsa för ungdomsmottagningarna i Blekinge
- att föreslå Landstingsstyrelsen att beslut tillföra beslutade medel motsvarande 2 060 778 kronor som ungdomsmottagningarna i Blekinge tilldelats från staten för genomförande av riktade insatser inom området psykisk ohälsa i enlighet med handlingsplanen
- att uppdra åt förvaltningschefen för primärvård att på ungdomsmottagningarna organisera insatser inom ramen för projektet
- att uppdra åt förvaltningschefen för primärvården att redovisa uppföljning av handlingsplanen i samband med årsbokslutet 2016
- att anse paragrafen omedelbart justerad.

För primärvårdsförvaltningen
Karlskrona 2016-10-06

Rosmarie Nilsson

Handlingsplan för arbetet med psykisk hälsa vid ungdomsmottagningarna i Blekinge

Bakgrund

I 2016 års överenskommelse, Stöd till riktade insatser inom området psykisk hälsa 2016, mellan staten och SKL finns en satsning på ungdomsmottagningar. Medlen kan gå till utökade öppettider, förstärkt kompetens, ökad delaktighet, eller att starta upp nya mottagningar.

På ungdomsmottagningarna i Blekinge har arbetet med ungdomars psykiska hälsa utvecklats de senaste åren. Detta har lett till att antalet ungdomar som söker oss på grund av psykisk ohälsa har ökat vilket i sin tur lett till att vi i perioder haft väntetid. Det finns ett behov av att ungdomsmottagningarna i Blekinge fokuserar på att förbättra tillgängligheten till vård som rör psykisk ohälsa. Detta genom att förbättra bedömningsprocessen, utöka den psykiatriska kompetensen, förbättra omhändertagandet av transsexuella, bredda behandlingsutbudet genom att utbilda samtlig personal i mindfulness, implementera internetbaserad behandling samt införa drop-in till kuratorer.

Syfte: Att genom utvecklade metoder få ett förbättrat omhändertagande och ökad tillgänglighet till kompetens som hanterar psykisk hälsa på ungdomsmottagningarna i Blekinge

Mål: Ett förbättrat omhändertagandet av unga och unga vuxna som söker ungdomsmottagningarna i Blekinge för frågor och problem kring den psykiska hälsan genom att öka tillgängligheten.

1. Förbättra tillgängligheten, psykisk hälsa på UM

Aktivitet:	Tidplan:	Förutsättningar:	Samverkan	Uppföljning
Övergripande ansvar för projektets genomförande. Samordna delprojekten. Identifiera utbildningsbehov/ kompetensförsörjning Omvärldsanalys	Pågående under hela projektiden	Projektledare 50 % Lokaler, utrustning och leasingbil	Vårdgrannar samt andra ungdomsmottagningar	Delrapport December 2016

Ansvar: Verksamhetschef

Kommentar: Flera områden är planerade att utvecklas under projektiden. Det är viktigt med ett övergripande, sammanhållande synsätt. För att delmålen ska kunna uppnås krävs samordning.

LANDSTINGET BLEKINGE

2. Förbättra bedömningsprocessen i syfte att öka tillgängligheten

Aktivitet	Tidplan	Förutsättningar	Samverkan	Uppföljning
Upprätta mall för bedömningar samt implementera denna	Hösten 2016	Att rätt kompetens finns att tillgå Att journalsystemet går att anpassa	Psykiatri Primärvård Vårdsystem IT	Delrapport December 2016

Ansvar: Verksamhetschef

Kommentar: Att primärvården har stor tillgänglighet, så att personen snabbt kan få en första bedömning, har enligt Socialstyrelsen visat ge mycket goda effekter och är grunden för att handläggningen av vårdsökande sker effektivt. Ett bedömningssamtal innefattar såväl sociala som psykologiska och biologiska aspekter. Strukturerade diagnostiska intervjuer och frågeformulär för symtom- och funktionskattning kan vara hjälpmedel i processen. En strukturerad bedömningsmall finns inte på ungdomsmottagningen idag men behöver arbetas fram. Det saknas även bedömningsanteckning i journalsystemet och detta behöver utvecklas. Detta arbete planeras att genomföras under hösten 2016 av projektledare, psykiatrisjuksköterska samt kuratorer.

3. Utökad psykiatrisk kompetens

Aktivitet	Tidplan	Förutsättningar	Samverkan	Uppföljning
Projektanställa psykiatri-sjuksköterska	Rekrytering våren 2016 Projekt-Anställning 2016-10-01 – 2017-09-30	Möjlighet att rekrytera Lokaler och utrustning	Psykiatrin	Delrapport December 2016

Ansvar: Verksamhetschef tillsammans med projektledare

Kommentar: På ungdomsmottagningarna i Blekinge finns för närvarande sju kuratorer anställda. Genom att anställa en psykiatrisjuksköterska breddas kompetensen och samverkan med psykiatrin kan underlättas. En psykiatrisjuksköterska kan med sin kompetens göra bedömningar kring vissa ungdomar som befinner sig i gränslandet mellan psykiatri och primärvård. Psykiatrisjuksköterskan kan även delta i arbetet med bedömningar generellt och utöka det psykiatriska perspektivet.

4. Förbättra omhändertagandet av transsexuella

Aktivitet	Tidplan	Förutsättningar:	Samverkan	Uppföljning
Genomföra gruppverksamhet för ungdomar och unga vuxna	Start under höst 2016	Två gruppledare Personella resurser 50 procent Lokal och utrustning Resor till gruppaktivitet	Samverkan vårdgrannar och kommunala verksamheter Samverkan frivilligorganisationer	Antal träffar Antal deltagare Enkät

Ansvar: Projektledare i samarbete med gruppledarna som utgörs av en kurator och en sjuksköterska på UM

Kommentar: I en undersökning från Folkhälsoinstitutet framkommer att förutsättningarna för transpersoners hälsa är anmärkningsvärt mycket sämre än befolkningen i stort och att över hälften av de tillfrågade transpersonerna hade övervägt att ta sina liv. Flera rapporter och erfarenheter i mötet med transungdomar visar liknande problematik. I en rapport ifrån Ungdomsstyrelsen som syftade till att undersöka unga transpersoners hälsa, framkom att transpersoner generellt har en sämre psykosocial situation, oftare utsätts för våld och sexuella övergrepp än unga i övrigt.

Ungdomsmottagningarna i Blekinge ser att besöken från ungdomar med frågor kring sin könsidentitet har ökat markant det senaste året, något som vi också ser tydliga tendenser av i övriga Sverige. Vi ser att nämnda ungdomar ofta är ensammare socialt än andra ungdomar och upplever sig ha få, om ens några, forum att prata med andra i liknande situation om vardagen utanför internetvärlden.

5. Erbjuder mindfulness till enskilda eller i grupp

Aktivitet	Tidplan	Förutsättningar	Samverkan	Uppföljning
Ta fram en utbildning som passar målgruppen Utbilda personal UM; 8 tillfällen, 17 personer	Start höst 2016	Behovsanpassad utbildning Frigöra personal		Antal utbildningstillfällen Antal utbildade personer

Ansvar: Projektledare

Kommentar: Ett flertal forskningsrapporter visar bland annat att mindfulnesssträning ger minskad stress, minskad oro, bättre sömn, minskat lidande, ökad förmåga att hantera smärta och

LANDSTINGET BLEKINGE

ökad livskvalitet. Träningen ger också ökat fokus, bättre uppmärksamhet, ökad självinsikt och koncentrationsförmåga. De senaste årens hjärnforskning kring mindfulness visar på en mängd positiva effekter på den mänskliga hjärnan.

På ungdomsmottagningen kan mindfulness, efter kompetenshöjning, användas av både medicinsk och psykosocial personal. Många ungdomar upplever hög stressnivå och mindfulness kan användas även i förebyggande syfte, innan ungdomar utvecklat symtom som ångest som sömnsvårigheter. Den medicinska personalen möter ungdomar som själva inte är medvetna om sitt riskbeteende. Mindfulness kan vara ett sätt att i ett tidigt skede ge ungdomar verktyg att hantera sin stress.

6. Implementera internetbaserad behandling

Aktivitet	Tidplan	Förutsättningar	Samverkan	Uppföljning
Implementera och utöka internetbaserad behandling.	Hösten 2016	Program köps in. Ungdomar söker för aktuellt problem. Personal genomgår utbildning i KBT.	Inera, 1177	Antal personer som genomgått internetbaserad behandling

Ansvar: Verksamhetschef

Kommentar: Psykologisk behandling rangordnas högt i nationella riktlinjer för behandling av flera ångest- och förstämningssyndrom, och utgör en central del av behandlingsutbudet vid dessa tillstånd. Ungdomsmottagningarna i Blekinge har bedrivit internetbaserad behandling som ett pilotprojekt under våren 2016. Behandlingen har varit uppskattad och behöver utökas.

7. Införa drop-in till kuratorer

Aktivitet	Tidplan	Förutsättningar	Samverkan	Uppföljning
Införa drop-in till kuratorer	Hösten 2016	Frigöra personal.	Skolorna, primärvården	Antal personer som sökt via drop-in.

Ansvar: Verksamhetschef

Kommentar: På ungdomsmottagningarna i Blekinge erbjuds sedan en tid tillbaka möjlighet att söka barnmorska och sjuksköterska via drop-in. På flera ungdomsmottagningar i Sverige tillämpas detta även till samtalsbehandlare. Drop-insamtalen är förhållandevis korta och kartläggande. Erfarenheterna visar att ungdomar som söker drop-in ofta mår sämre än de som kontaktar på annat sätt och de har i viss mån även annan problematik. Drop-in kan därför öka tillgängligheten till samtal för denna grupp.